

Друга глава монографії О. В. Муравської зосереджена на розгляді візантійського "образу світу", культури та мистецтва (в тому числі музичного) як базису в процесах формування патріархально-ортодоксального типу культури та його впливів на європейське культурне середовище різних епох. Особлива увага приділена розгляду російської та української культур, що, з одного боку, успадкували типологічні якості візантійської культури, а з іншого – мали можливість (в силу ментально-історичних факторів) індивідуального самовизначення, що зумовило їх культурну своєрідність та неповторність. Досить цікавими виявляються також наведені матеріали щодо "Оксфордського руху" та близьких до нього (старокатолицтво, "Літургійний рух", "Православна Західна Церква" І. Овербека та ін.), що багато в чому визначили східнохристиянське "коріння" у XIX–XX ст. не тільки духовного життя Західної Європи, а й її культури, зокрема музичної.

Останній присвячена третя глава монографії О. В. Муравської, в якій розглядається вплив ідей "патріархально-ортодоксальної культури" на становлення музичної класики Європи XIX–XX ст. Автор виявляє її ознаки в різних жанрових сферах – камерно-вокальній, інструментальній, музично-театральній та духовно-хоровій, пов'язаних з типологіями ампіра та бідермаєра, генеза яких також сходять до духовних цінностей культури Середньовіччя епохи "Нерозділеної Церкви". Досить широкою є і "географія" аналізованих творів, що охоплює французьку, німецьку, російську та українську музичні культури визначеного періоду та їх класиків – К. М. Вебера, А. Лорцинга, Е. Т. А. Гофмана, Ф. Мендельсона, Р. Шумана, Ш. Гуно, Ж. Массне, К. Сен-Санса, М. І. Глінки, М. В. Лисенка, В. І. Ребікова, Г. Спонтіні, Й. Козловського, С. С. Прокоф'єва, О. Мессіана та ін.

Праця вирізняється інформативною насиченістю, енциклопедичністю, узагальнює багато маловідомих матеріалів, які суттєво заповнюють деякі прогалини вітчизняного історичного культурознавства та музикознавства. Це стосується, зокрема, висновків щодо східнохристиянської специфіки західноєвропейського богослужбово-співацького мистецтва Галлії, Ірландії та його зв'язків з візантійською співацькою практикою, а також стильових спрямувань творчості Г. Спонтіні, Й. Козловського (ампір), німецької композиторської школи першої половини XIX ст. (бідермаєр), поетики творчості М. В. Лисенка та її "патріархально-ортодоксальних" якостей в українському "вимірі", а також "містеріальної житійно-архетипової парадигми" в музичному театрі XX ст. (С. С. Прокоф'єв, О. Мессіан).

Сказане визначає практичну цінність рецензованої монографії О. В. Муравської "Східнохристиянська парадигма європейської культури та музика XVIII–XX століть", задану органічною входженням її матеріалів до курсів музичної культурології, історії християнського мистецтва у вищій ланці музичної, культурологічної та мистецької освіти України.

Література

1. Муравська О. В. Східнохристиянська парадигма європейської культури і музика XVIII–XX століть : монографія / О. В. Муравська. – Одеса: Астропринт, 2017. – 564 с.

Личковах Володимир Анатолійович
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри естрадного виконавства
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

РЕЦЕНЗІЯ

на монографічне дослідження О. С. Афоніної "Коди культури і "подвійне кодування" в мистецтві"

Українське мистецтвознавство на сьогоднішньому етапі приділяє дедалі більше уваги поняттям, які мають зв'язок з суміжними філософськими, естетичними, культурологічними дефініціями. У даному монографічному дослідженні – це сутність дефініції коду в культурі та мистецтві художньої творчості. На сьогоднішній день, незважаючи на те, що в останні роки з'явилося чимало розвідок, присвячених постмодерній естетиці, в історії культури та мистецтв залишається багато недосліджених тем та нерозкритих проблем. Тому монографічне дослідження О. Афоніної [1] з проблематики культурних кодів і феномена "подвійного кодування" у мистецтві, безперечно, є актуальним.

Обраний ракурс монографії передбачав дослідження коду і "подвійного кодування" у контексті семіотики, структуралізму, постструктуралізму, постмодернізму і культурологічної герменевтики для максимального включення цих художніх фактів у систему взаємообумовлених зв'язків. Оскільки культурні коди і феномен "подвійного кодування" мають свою генезу, в дослідженні вивчаються артефакти культури від первісного мистецтва до мистецтва постмодернізму, тобто вони концептуально представлені в динаміці розвитку. Крім того, звернення до художніх творів із музичного, хореографічного та образотворчого мистецтв з різних періодів розвитку культури, закінчуючи початком XXI ст., підтверджують об'єктивність висновків дослідження.

Цікавими є деякі теоретичні положення монографії, які стосуються основних концептів "подвійного кодування" у художній культурі й мистецтві. У дослідженні введено до наукового обігу багато нового фактологічного матеріалу з акцентуванням на художніх прийомах "подвійного кодування" у різних видах мистецтва.

Монографія представляє інтерес для спеціалістів різних спеціальностей. Окрім того, робота має культурологічну спрямованість, деякі її розділи можуть зацікавити культурологів та істориків мистецтва. Вважаю рецензовану монографію актуальною і рекомендую до публікації.

Література

1. Афоніна О.С. Коди культури і "подвійне кодування" в мистецтві / О. Афоніна. – К.: НАКККІМ, 2017. – 314 с.

Андрійчук Петро

заслужений працівник культури України,
професор Київського національного
університету культури і мистецтв,
художній керівник заслуженого народного
ансамблю пісні і танцю України "Дарничанка"

СЛОВО І ПІСНЯ – ПОДВІЙНА РАДІСТЬ: ДУХОВНА І ДУШЕВНА: рецензія на Методичні рекомендації С. Садовенко до збірки пісенних творів "Сяють весело зірки" на вірші Зої Ружин та музику Левка і Жанни Колодубів

У культурно-мистецьких процесах України надзвичайно важлива роль належить творчим особистостям, професіоналам, які своєю самовідданою працею виробляють систему світоглядних цінностей – той духовний та моральний фундамент, на якому зростає особистість зі своєю унікальною індивідуальністю та міцною національною ідентичністю. До таких творчих особистостей-професіоналів із надзвичайно інтенсивною працездатністю і самовіддачею відноситься Світлана Садовенко, наукові й педагогічні інтереси якої зосереджені на формуванні й розвитку музично-творчих та вокально-хорових здібностей дітей дошкільного та шкільного віку завдяки репертуарному розмаїттю пісенного дивосвіту української народної та авторської пісні. Це знаходить своє практичне втілення в роботі зі зразковим художнім колективом Театром пісні "Ладоньки", художнім керівником якого вона є, та зі студентською молоддю в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв на кафедрі естрадного виконавства.

Представлені Світланою Садовенко "Методичні рекомендації" становлять необхідну методично-хрестоматійну частину збірки пісенних творів "Сяють весело зірки" на вірші Зої Ружин, музику Левка і Жанни Колодубів [1] та є актуальними для мистецької педагогічної науки і освітньої практики. Адже у сучасному соціокультурному просторі актуалізується пошук нових шляхів оптимізації вокально-хорового розвитку співаків дитячих та юнацьких (студентських) хорів, а також аматорських та професійних творчих хорових колективів, знаходження відповідей на актуальні питання у контексті змін, реформ та перетворень, що відбуваються в українському суспільстві.

Натхнена поетичною творчістю Зої Ружин та музикою сучасних композиторів-класиків Левка і Жанни Колодубів, автор методичних рекомендацій знаходить влучні епітети й метафори для відображення характеру, манери виконання, штрихової і вокально-хорової технік, яскравої динаміки кожного з представлених вокальних творів, правомірно вказує на розширення кола професійних функцій та фахових завдань для керівників хору або вокальних ансамблів при їх вивченні. Автором переконливо розкрито зміст взаємопов'язаних компонентів мистецької рефлексії для кожного хорового або ансамблевого твору, які різняться за рівнем виконавської складності, знайдені влучні рекомендації-родзинки, необхідні в роботі саме над окремо взятою колядкою чи щедрівкою для якнайповнішого розкриття виконавських можливостей та художніх вподобань колективу, що буде їх виконувати.

Аналітична праця Світлани Садовенко, як суттєвий розділ збірки пісенних творів "Сяють весело зірки", актуалізує хорове і ансамблеве виконавство, є доцільною науковою роботою, має завершену структурну будову, логічну вмотивованість, ґрунтовність, наукову новизну, теоретичну й праксеологічну значущість та, без сумніву, сприятиме практичному розвитку теорії та методики вокально-хорового навчання і виконавства в Україні.

Література

1. Ружин З. В. Сяють весело зірки. Колядки та щедрівки для виконання жіночими та мішаними хорами або ансамблевими колективами без інструментального супроводу (a capella) / Ружин З. В., Колодуб Л. М., Колодуб Ж. Ю., Садовенко С. М., Охупкін О. І. – Київ: ТОВ "Імідж Принт", 2017. – 96 с. [С. 61–73].